

(ร่าง)

ยุทธศาสตร์การวิจัยด้านพืชสวน (ไม้ผล พืชผัก ไม้ดอกไม้ประดับ)

พ.ศ. ๒๕๕๖ - ๒๕๕๙

๑. บทนำ

การยกเลิกกำแพงภาษีและลดอุปสรรคทางการค้าสินค้าเกษตร ภายใต้การเปิดตลาดสินค้าเกษตร หลังการรวมกลุ่มเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) แล้ว ในภาพรวมจะก่อให้เกิดประโยชน์ในการใช้ฐานการผลิตเดียวกัน การขยายการส่งออก และโอกาสทางการค้าสินค้าเกษตรและบริการ เนื่องจากอาเซียนจัดเป็นตลาดใหญ่มีประชากรรวมกันถึง ๕๘๐ ล้านคน ทั้งยังเป็นยุทธศาสตร์เศรษฐกิจที่สำคัญและได้รับความสนใจจากประเทศคู่ค้า จนมีการลงนามความตกลงเปิดเขตการค้าเสรีอาเซียนบวก ๑ ไปแล้ว ๖ ประเทศ ได้แก่ จีน, ญี่ปุ่น, เกาหลี, อินเดีย, ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ ความตกลงเปิดการค้าเสรี (FTA) เหล่านี้ส่งผลให้อาเซียนมีอำนาจต่อรองในเวทีระดับโลก ทั้งเวที องค์การการค้าโลก (WTO) หรือการรวมกลุ่มความร่วมมือทางเศรษฐกิจ (APEC) และที่สำคัญการรวมกลุ่มนี้ยังได้ช่วยยกระดับความเป็นอยู่ประชาชนในประเทศสมาชิกอาเซียน จากการศึกษาระบุว่าการรวมกลุ่ม AEC จะทำให้อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจของสมาชิกอาเซียนเพิ่มขึ้นเป็น ๘-๑๐% ต่อปี และเพิ่มรายได้ที่แท้จริงอีก ๕.๓% คิดเป็นมูลค่า ๖๙,๐๐๐ ล้านเหรียญสหรัฐ แม้ว่าการเปิดตลาดภายใต้กรอบอาเซียนจะสร้างประโยชน์ให้กับภาคการส่งออก แต่ก็ไม่สามารถปฏิเสธได้เช่นกันว่า การเปิดประตูสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ในครั้งนี้อาจส่งผลกระทบต่อสินค้าภายในประเทศได้เช่นเดียวกัน มาตรการที่จะนำมาใช้เรื่องความปลอดภัยของอาหาร ของ AEC (ASEAN GAP) ในปี ๒๕๔๙ อาเซียนได้ให้การรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของอาเซียน สำหรับผักและผลไม้สด (ASEAN Good Agricultural Practices for Fresh Fruit and Vegetables : ASEAN GAP) เพื่อใช้เป็นมาตรฐาน สำหรับการผลิต การเก็บเกี่ยว และการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวผักและผลไม้ในอาเซียน การปฏิบัติตามที่ระบุไว้ใน ASEAN GAP มีเป้าหมายเพื่อให้มั่นใจว่าผักและผลไม้ที่ผลิตได้ในอาเซียนมีความปลอดภัยในการรับประทานและมีคุณภาพที่เหมาะสมสำหรับผู้บริโภค นอกจากนี้ ASEAN GAP ยังทำให้มั่นใจได้ว่าอาหารถูกผลิตและจัดการในลักษณะที่ไม่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม รวมทั้งสุขภาพ ความปลอดภัย และสวัสดิการของแรงงานในสาขาเกษตรและอาหาร จนถึงปัจจุบัน อาเซียนได้กำหนดมาตรฐานค่าสารพิษตกค้างสูงสุด (Maximum Residue Limits : MRL) ของอาเซียน สำหรับสารกำจัดศัตรูพืช ๖๑ ชนิด จำนวน ๗๗๕ มาตรฐาน รวมทั้งได้ให้การรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรของอาเซียน สำหรับมะม่วง สับปะรด ทุเรียน มะละกอ ส้มโอ และเงาะ เพื่อให้มั่นใจได้ว่าผลไม้ดังกล่าวมีความสด มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมต่อผู้บริโภค หลังจากผ่านขั้นตอนการเตรียมการและการบรรจุหีบห่อแล้ว

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีศักยภาพด้านการเกษตร ซึ่งการเกษตรถือเป็นรากฐานของประเทศไทย มีการปลูกพืชประเภทพืชสวนเป็นจำนวนมากและพืชสวนที่ถือเป็นพืชเศรษฐกิจของประเทศ การเลือกชนิดพืชปลูกของเกษตรกรไทย ถูกกำหนดจากปัจจัยพื้นฐานในการผลิตที่สำคัญคือ ที่ดิน น้ำ และภูมิอากาศ ของประเทศไทยที่มีความเหมาะสมอย่างมากต่อการผลิตพืชหลายชนิด เมื่อประชากรของโลกเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทำให้ความต้องการอาหารจากการเกษตรเพิ่มขึ้น รัฐและองค์กรต่าง ๆ จึงมีการส่งเสริมปรับปรุงพัฒนาการผลิตทางการเกษตรอย่างเป็นระบบ ทำให้มีการผลิตพืชที่สำคัญในระดับโลกหลายชนิดตามภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย เช่น การผลิตข้าวในภาคกลาง ยางพาราและไม้ผลในภาคใต้ และ

ภาคตะวันออก พืชไรในภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นต้น สำหรับลักษณะสำคัญในการผลิตพืชแต่ละกลุ่มได้แยกออกเป็นกลุ่มไม้ผล กลุ่มพืชผักและเห็ด และกลุ่มไม้ดอกไม้ประดับ

ไม้ผล เป็นไม้ยืนต้นที่มีอายุหลายปี การทำสวนผลไม้ ชาวสวนจะต้องศึกษาหาความรู้ ความชำนาญ ความขยันหมั่นเพียรและปฏิบัติดูแลรักษาอยู่ตลอดเวลา เพราะการทำสวนผลไม้ต้องอาศัยเงินทุน และระยะเวลาานพอสมควรที่จะให้ผลผลิตออกจำหน่ายได้ ไม้ผลที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ ได้แก่ มะม่วง ทูเรียน มังคุด ลำไย ลิ้นจี่ สับปะรด และ ส้ม (ชนิด/สายพันธุ์) ต่าง ๆ เป็นต้น ประเทศไทยเป็นถิ่นกำเนิดและแหล่งไม้ผลพันธุ์ดีจำนวนมาก ซึ่งส่วนใหญ่ได้มาจากการคัดเลือกพันธุ์สืบต่อกันมาของเกษตรกร จากพันธุ์พืชในสภาพธรรมชาติที่มีอยู่มากมายได้ถูกคัดเลือกเอาเฉพาะพันธุ์ดีที่ให้ลักษณะต่าง ๆ ตามความต้องการส่วนใหญ่เป็นการคัดเลือกเพื่อให้ได้ต้นที่ให้ผลผลิตสูงและคุณภาพดี เช่น ทูเรียนพันธุ์หมอนทอง ชะนี ก้านยาว เงาะพันธุ์โรงเรียน สีส้มพู เงาะโมง มะม่วงพันธุ์อกร่อง ทองดำ เขียวเสวย น้ำดอกไม้ ส้มโอพันธุ์ขาวม่วง ชาวแป้น หอมหาดใหญ่ ลำไยพันธุ์แห้ว สีส้มพู และอีดอ เป็นต้น นอกจากนี้ประเทศไทยยังเป็นผู้นำการผลิตและส่งออกผลไม้เมืองร้อนที่สำคัญและมีชื่อเสียงที่สุดในภูมิภาคเอเชีย ปัจจุบันมีเกษตรกรที่ประกอบอาชีพทำสวนผลไม้ประมาณ ๑.๙๒๓ ล้านครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๓๐ ของครัวเรือนเกษตรทั้งหมด (๖.๕ ล้านครัวเรือน) มีพื้นที่ปลูกไม้ผล ๕๗ ชนิดรวม ๘.๑๗๖ ล้านไร่ผลผลิตปีละประมาณ ๗.๔๘๖ ล้านตัน คิดเป็นมูลค่าประมาณ ๙๐,๓๖๑ ล้านบาท สร้างรายได้และนำเงินตราจากการส่งออกผลไม้เข้าสู่ประเทศรวม ปีละประมาณ ๒๙,๖๘๕ ล้านบาท โดยผลไม้ที่มีมูลค่าการส่งออกสูงสุดคือ ลำไย รองลงมาได้แก่ ทูเรียน ส้ม มะม่วง มังคุด ลิ้นจี่ และกล้วย ตามลำดับ

ไม้ผลเศรษฐกิจหลักของไทยมี ๖ ชนิด ได้แก่ ลำไย ทูเรียน มังคุด เงาะ มะม่วง ลองกอง รวมพื้นที่ ปลูกประมาณ ๕.๔๔ ล้านไร่ ผลผลิตรวมประมาณ ๔.๔๕ ล้านตัน มูลค่าผลผลิต ๖๓,๗๔๑ ล้านบาท และไม้ผลเศรษฐกิจรอง มี ๖ ชนิด ได้แก่ ส้มโอ ลิ้นจี่ ส้มเขียวหวาน กล้วยหอม กล้วยไข่ มะละกอ รวมพื้นที่ ปลูกประมาณ ๑.๐๙ ล้านไร่ ผลผลิตรวมประมาณ ๑.๗๔ ล้านตัน มูลค่าผลผลิต ๑๓,๖๒๐ ล้านบาท ซึ่งไม้ผลของไทยส่วนใหญ่ที่เป็นไม้ผลเศรษฐกิจหลักมักมีผลผลิตในฤดูออกพร้อม ๆ กันในช่วงเดือนเมษายนถึงกันยายน ประมาณ ๑.๘๕ ล้านตันต่อปีคิดเป็นร้อยละ ๙๕ ของผลผลิตรวม ซึ่งเดือนที่มีผลผลิตออกมากที่สุดและมักมีปัญหาเกิดขึ้นทุกปี คือเดือนพฤษภาคม (ผลไม้ภาคตะวันออกและลิ้นจี่) และเดือนสิงหาคม (ผลไม้ภาคใต้และลำไย)

พืชผัก เป็นพืชพวกที่ใช้ใบ ผล ราก ดอก หัว หรือลำต้นเป็นอาหาร ส่วนใหญ่เป็นพืช ที่มีอายุสั้นเพียงฤดูเดียว เช่น ผักกาดขาว กวางตุ้ง คะน้า มะเขือเทศ พริก แครอท กะหล่ำปลี ผักกาดหัว กะหล่ำดอก และผักบางชนิดอาจมีอายุมากกว่า ๑ ปี เช่น ผักกระเฉด ชিং ข่า ตะไคร้ เป็นต้น การปลูกผักแพร่หลายอยู่ทั่วทุกแห่งของประเทศแต่จะมากน้อยแตกต่างกันตามความเหมาะสมและการเอื้ออำนวยของปัจจัยในการผลิต การตลาดและขนส่ง การปลูกผักต้องการน้ำ ปุ๋ย และแรงงานในการปฏิบัติดูแลรักษา มาก นอกจากนี้ผักบางชนิดต้องการสภาพแวดล้อมเฉพาะจึงปลูกได้เฉพาะแห่ง เช่น ผักกาดหอมชอบอากาศค่อนข้างเย็นจึงปลูกได้เฉพาะในภาคเหนือ แต่มีผักหลายชนิดที่ปลูกได้ทั่วไป เช่น ถั่วฝักยาว แตงกวา ข้าวโพดฝักอ่อน คะน้า ฟัก ผักกาด และกะหล่ำปลี เป็นต้น การปลูกผักส่วนใหญ่นิยมใช้เมล็ดพันธุ์ซึ่งมักได้มาจากการผลิตเมล็ดพันธุ์ในเชิงการค้าของบริษัทต่าง ๆ ทั้งของต่างประเทศและของในประเทศ

จากการวิเคราะห์สถานการณ์พืชผัก ปี ๒๕๕๕ ของกรมส่งเสริมการเกษตร ในปี ๒๕๕๓ ประเทศไทยส่งออกพืชผัก และผลิตภัณฑ์มีปริมาณ ๕๒๖,๐๗๓ ตัน มูลค่า ๒๐,๐๙๐ ล้านบาท นำเข้าผักและผลิตภัณฑ์ ปริมาณ ๔๔๐,๓๑๔ ตัน มูลค่า ๙,๑๖๕ ล้านบาท ในปี ๒๕๕๔ หลายพื้นที่ของประเทศไทยประสบปัญหาอุทกภัยทำให้ผักขาดแคลน เกษตรกรมีปัญหารายได้และการลงทุน แนวโน้มความต้องการใช้พืชผัก

มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเนื่องจากความต้องการสำหรับใช้บริโภคภายในประเทศเพิ่มขึ้น (กระแสเรื่องสุขภาพ) ปริมาณการส่งออกพืชผักสด และผลิตภัณฑ์ผักเพิ่มขึ้นทุกปี การผลิตของประเทศคู่แข่งในการส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ จีน อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และเวียดนาม มีแนวโน้มการผลิตเพิ่มขึ้นอย่างไรก็ตามการผลิตพืชผักส่วนใหญ่ก็ยังพบปัญหาต่าง ๆ มากมาย อาทิเช่น

๑. ผลผลิตต่ำและมีคุณภาพไม่สม่ำเสมอ สาเหตุ ขาดพันธุ์ดี ใช้พันธุ์ไม่เหมาะสมกับพื้นที่และฤดูปลูก ขาดความเข้าใจและความตั้งใจในการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในระบบการผลิต เกษตรกรผู้ผลิตมีความรู้ ประสบการณ์หลายระดับ แหล่งผลิตผักกระจายกระจาย เกษตรกรปลูกผักในลักษณะรายย่อยมาก

๒. ปริมาณและการกระจายตัวของผลผลิตไม่แน่นอน สาเหตุ การผลิตขึ้นอยู่กับภูมิอากาศ ฤดูกาล ขาดการวางแผน ขาดความสัมพันธ์ระหว่างผู้ผลิต พ่อค้า และผู้ส่งออก

๓. สารเคมีตกค้างเกินค่ามาตรฐานในผลผลิต สาเหตุ โรคและแมลง แมลงศัตรู ภูมูระเบียบ ด้านสุขอนามัยของคู่ค้า ซึ่งได้กำหนดกฎระเบียบต่าง ๆ สำหรับสินค้าเกษตรที่นำเข้าเข้มงวดมากขึ้น (TBT) เกษตรกรขาดความรู้หรือไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการใช้สารเคมีที่ถูกต้อง

๔. ขาดข้อมูลข่าวสารด้านการผลิตและการตลาด สาเหตุ ข้อมูลไม่ทันเหตุการณ์ ข้อมูลไม่ถึงเจ้าหน้าที่ภาคสนาม และเกษตรกร เจ้าหน้าที่ไม่ใช้ประโยชน์จากข้อมูลที่ได้รับ การวิเคราะห์ข้อมูล รวมทั้งไม่มีการถ่ายทอดข้อมูลจากผู้รู้

๕. การผลิตผักที่ปลอดภัยยังไม่เพียงพอกับความต้องการของผู้บริโภค สาเหตุ **เนื่องจาก** ขาดสิ่งจูงใจ เช่น ราคา ความรับผิดชอบต่อสังคม ฯลฯ เกษตรกรไม่รู้ว่ามีการป้องกันกำจัดศัตรูพืชอื่นที่ได้ผลดีเท่า**สารเคมี**

ไม้ดอกไม้ประดับ เป็นพืชที่ปลูกเพื่อต้องการดอก ใบ หรือต้น นำไปใช้ประโยชน์ในการประดับตกแต่ง แบ่งออกเป็นไม้ตัดดอก คือ ไม้ดอกที่ปลูกเพื่อตัดดอกจากต้นนำมาใช้ประโยชน์ เช่น ดอกกุหลาบ เบญจมาศ เยอบีร่า เป็นต้น ไม้ดอกติดกับต้น หมายถึง พันธุ์ไม้ดอกไม้ที่ไม่นิยมตัดดอก เนื่องจากดอกไม้มีความคงทน เทียบง่ายเช่น ชบา ทองอุไร ผกากรอง เฟื่องฟ้า เป็นต้น ไม้ประดับ คือ พันธุ์ไม้ที่ปลูกเพื่อประดับอาคารต่าง ๆ โดยไม่คำนึงถึงดอก แต่คำนึงถึงความสวยงามของรูปทรงลำต้น ใบ ทรงพุ่ม เป็นส่วนสำคัญ การปลูกไม้ดอกไม้ประดับยังไม่กระจายออกไปกว้างขวางแพร่หลายเหมือนการปลูกพืชกลุ่ม**ผักและผลไม้** แต่มักจะปลูกในบริเวณใกล้ชุมชนที่เป็นตลาดใหญ่มีอำนาจการบริโภคสูง มีปัจจัยต่าง ๆ ในการผลิตดี เพราะไม้ดอกไม้ประดับต้องการดูแลค่อนข้างละเอียด การขนย้ายผลผลิตต้องทำได้สะดวกรวดเร็ว ไมเช่นนั้นจะก่อให้เกิดปัญหาการสูญเสียของผลิตผลหลังการเก็บเกี่ยวได้ง่าย กล้วยไม้ กุหลาบ ดาวเรือง เบญจมาศ มะลิ และไม้ใบ จัดว่าเป็นไม้ดอกไม้ประดับสำคัญที่เกษตรกรนิยมทำการผลิตแพร่หลาย แต่เนื่องจากไม้ดอกไม้ประดับมีความหลากหลายตามลักษณะการใช้ประโยชน์ อายุของพืช และการปลูกการปฏิบัติ ดังนั้นชนิดและพันธุ์ของไม้ดอกไม้ประดับจึงเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาตามความนิยมของตลาดและผู้บริโภค โดยมีอิทธิพลจากต่างประเทศเข้ามาแพร่หลายและกำหนดการผลิตเพื่อส่งออกไปยังตลาดนั้น ๆ ตัวอย่างเช่น การปลูกไม้ดอกไม้ประดับเมืองหนาวประเภทลูกผสมที่ปลูกจากเมล็ด เช่น หน้าวัว และแอสเทอร์ เป็นต้น

สถานการณ์ไม้ดอกไม้ประดับ ปัจจุบันประเทศไทยมีพื้นที่ปลูกไม้ดอกไม้ประดับประมาณ ๗๐,๐๐๐ ไร่ ชนิดของไม้ดอกไม้ประดับที่ปลูกมาก คือ กล้วยไม้ ดาวเรือง มะลิ กุหลาบ รัก เบญจมาศ แหล่งปลูกที่สำคัญ ส่วนใหญ่อยู่ในภาคตะวันตกและภาคกลาง ได้แก่ กรุงเทพฯ นครปฐม สมุทรสาคร นนทบุรี ปทุมธานี นอกจากนี้ยังกระจายอยู่ในภาคอื่น เช่น นครนายก เชียงใหม่ นครราชสีมา ผลิตไม้ดอกไม้ประดับส่วนใหญ่ใช้บริโภคภายในประเทศ แต่ก็มีส่งออกคิดเป็นมูลค่าประมาณปีละ ๔,๐๐๐ ล้านบาท โดยเป็น

กล้วยไม้ตัดดอกประมาณ ๒,๓๐๐ ล้านบาท กล้วยไม้ต้น ๔๐๐ ล้านบาท ในปี ๒๕๕๔ พื้นที่ปลูกไม้ดอกไม้ประดับเสียหายจากอุทกภัยถึง ๑๐,๐๐๐ ไร่ ส่งผลให้เกษตรกรขาดรายได้ ต้องหาเงินลงทุนใหม่ และส่งผลกระทบต่อการส่งออกเนื่องจากผลผลิตลดลง

ปัญหาสำคัญของไม้ดอกไม้ประดับ เช่น

๑. ผลผลิตมีคุณภาพไม่สม่ำเสมอและมีการปนเปื้อนของโรคและแมลง เนื่องจากการผลิตส่วนใหญ่เป็นระบบเปิดคุณภาพผลผลิตจึงขึ้นกับฤดูกาล ประกอบกับเกษตรกรส่วนใหญ่ยังมีความรู้ในการบริหารจัดการโรคและแมลงไม่เพียงพอ

๒. ปริมาณผลผลิตไม่สม่ำเสมอ เนื่องจากในบางฤดูไม้ดอกไม้ประดับบางชนิดมีปริมาณมากจนเกินความต้องการของตลาดทำให้ราคาตกต่ำ ขณะที่บางฤดูผลผลิตน้อย จึงมีราคาสูง

๓. ขาดพันธุ์ใหม่ ๆ เนื่องจากการพัฒนาพันธุ์ต้องใช้ระยะเวลา เงินทุน ความรู้และประสบการณ์ ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีศักยภาพที่จะดำเนินการเอง

๔. ต้นทุนการผลิตสูงขึ้นเนื่องจากราคาปุ๋ยและสารเคมีแพงขึ้น

๕. แรงงานหายากและมีค่าจ้างสูงขึ้น เนื่องจากแรงงานส่วนใหญ่นิยมทำงานในภาคอุตสาหกรรม

๖. เกษตรกรขาดข้อมูลการตลาด ทำให้ไม่สามารถวางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการ เนื่องจากไม่มีตลาดกลางและขาดหน่วยงานที่รวบรวมและศึกษาข้อมูลการตลาดเชิงลึก

๒. วิสัยทัศน์การวิจัยด้านพืชสวน (Vision)

เป็นผู้นำการผลิตพืชสวนของอาเซียนสู่ตลาดโลกด้วยผลผลิตที่มีคุณภาพและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๓. พันธกิจการวิจัยด้านพืชสวน (Mission)

๑. สนับสนุนงานวิจัยเพื่อพัฒนาพืชสวนพันธุ์ใหม่ และค้นหาพืชสวนชนิดใหม่ที่มีศักยภาพสูงอย่างต่อเนื่อง

๒. เสริมสร้างขีดความสามารถในการวิจัยเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในกระบวนการผลิตพืชสวน และพัฒนาเทคโนโลยีใหม่เพื่อเพิ่มศักยภาพพืชสวนอย่างต่อเนื่อง โดยคำนึงถึงคุณภาพและสิ่งแวดล้อม

๓. ดำเนินงานวิจัยที่ส่งผลกระทบในวงกว้าง ทั้งเกษตรกร ผู้ผลิต ผู้บริโภค ผู้ส่งออก โดยคำนึงถึง Value Chain ทั้งระบบ

๔. ยุทธศาสตร์การวิจัยด้านพืชสวน (Research Strategies) มี ๔ ยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ ๑ การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชสวนที่มีศักยภาพสำหรับการส่งออกมากขึ้น โดยเน้นการสร้างนวัตกรรมใหม่

ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ ๒ การวิจัยเชิงนโยบาย

ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ ๓ การปรับปรุงพันธุ์ ค้นหาพันธุ์พืชสวนชนิดใหม่ที่มีศักยภาพสูง

ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ ๔ การแก้ไขปัญหาสำคัญเร่งด่วน

๕. เป้าประสงค์ของยุทธศาสตร์การวิจัยด้านพืชสวน

เป้าหมายหลักของยุทธศาสตร์ : ยุทธศาสตร์การวิจัยด้านพืชสวน (ไม้ผล พืชผัก ไม้ดอก ไม้ประดับ) จัดทำขึ้นบนความร่วมมือของหน่วยงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีเป้าหมายหลักในการใช้ยุทธศาสตร์

การวิจัยนี้เป็นกรอบสำหรับการพิจารณาสนับสนุนงานวิจัยแบบมุ่งเป้าของหน่วยงานในเครือข่ายการวิจัย โดยมุ่งเน้นพืชสวนหลักที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจ และส่งผลกระทบต่อในวงกว้าง สำหรับไม้ผล ได้แก่ ลำไย มังคุดทุเรียน มะม่วง ลองกอง เงาะ และไม้ผลที่มีศักยภาพสูงในอนาคต พืชผัก ได้แก่ พืชตระกูลแตง มะเขือเทศ พริก ข้าวโพด ถั่วฝักยาว ผักกาดกวางตุ้ง ผักบุงจีน และไม้ดอกไม้ประดับ ได้แก่ กล้วยไม้ และไม้ใบประดับ โดยมีเป้าหมายหลักเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชสวนให้มีศักยภาพมากขึ้นสำหรับการส่งออก เน้นการวิจัยเชิงนโยบาย การปรับปรุงพันธุ์ ค้นหาพันธุ์พืชสวนชนิดใหม่ที่มีศักยภาพสูง แก้ไขปัญหาสำคัญเร่งด่วน และการคิดค้นระบบการผลิตพืชรูปแบบใหม่ หรือเทคโนโลยีใหม่ที่เหมาะสมและสอดคล้อง

ตัวชี้วัดของยุทธศาสตร์ :

๑. ได้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่นำไปสู่การเพิ่มศักยภาพพืชสวน (ไม้ผล พืชผัก ไม้ดอกไม้ประดับ) สำหรับการส่งออก
๒. ได้พันธุ์พืชสวนหรือพืชสวนชนิดใหม่ที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ และมีศักยภาพสูง สำหรับการส่งออก
๓. ได้ระบบการผลิตรูปแบบใหม่ หรือเทคโนโลยีใหม่ในการผลิตพืชสวนอย่างมีคุณภาพ

ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ ๑ การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชสวนที่มีศักยภาพสำหรับการส่งออกมากขึ้น โดยเน้นการสร้างนวัตกรรมใหม่

เป้าหมายการวิจัย : มุ่งเน้นการวิจัยเพื่อเพิ่มคุณค่าและมูลค่าผลผลิตพืชสวนที่มีศักยภาพในการแข่งขันและส่งออก รวมทั้งการคิดค้นระบบการผลิตพืชรูปแบบใหม่ หรือเทคโนโลยีใหม่ที่เหมาะสมในการผลิตและการเก็บเกี่ยว

กลยุทธ์ที่ ๑ การวิจัยเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสำหรับการส่งออก (เช่น การผลิตไม้ผลนอกฤดู การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว)

กลยุทธ์ที่ ๒ การวิจัยเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตในระบบควบคุม หรือการปลูกพืชในโรงเรือน (เน้นพืชผัก)

กลยุทธ์ที่ ๓ การวิจัยเพื่อพัฒนาเครื่องจักรกลสำหรับการเก็บเกี่ยว

ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ ๒ การวิจัยเชิงนโยบาย

เป้าหมายการวิจัย : เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย สำหรับรัฐบาล หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปผลักดันหรือขับเคลื่อนให้พืชสวนมีศักยภาพเพิ่มขึ้น หรือส่งผลกระทบต่อ Value Chain ในวงกว้าง

กลยุทธ์ที่ ๑ การวิจัยเพื่อพัฒนาความเข้มแข็งของกลุ่มผู้ผลิต และเครือข่ายการผลิต

กลยุทธ์ที่ ๒ การวิจัยเชิงนโยบายเพื่อผลักดันให้ประเทศไทยเป็น Seed Hub ของ ASEAN (พืชผัก)

กลยุทธ์ที่ ๓ การวิจัยเพื่อพัฒนาระบบโลจิสติกส์ และการตลาด

กลยุทธ์ที่ ๔ การวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการผลิต เพื่อการส่งออกที่ปลอดภัยและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ ๓ การปรับปรุงพันธุ์ และค้นหาพันธุ์พืชสวนชนิดใหม่ที่มีศักยภาพสูง

เป้าหมายการวิจัย : เพื่อให้ได้พืชสวนพันธุ์ใหม่ หรือชนิดใหม่ ทั้งไม้ผล พืชผัก และไม้ดอกไม้ประดับที่มีศักยภาพสูง สำหรับการส่งออก เหมาะสำหรับภูมิประเทศและภูมิอากาศของประเทศไทย

กลยุทธ์ที่ ๑ การวิจัยเพื่อพัฒนาพันธุ์พืชสวน การปรับปรุงพันธุ์ การคัดเลือก การทดสอบพันธุ์

กลยุทธ์ที่ ๒ การวิจัยเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมเมล็ดพันธุ์ (พืชผัก) เช่นการสร้าง brand เมล็ดพันธุ์พืชผักของประเทศไทยเพื่อส่งออกสู่ตลาดโลก การคิดค้นบรรจุภัณฑ์ที่มีคุณภาพและเหมาะสม

ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ ๔ การแก้ไขปัญหาสำคัญเร่งด่วน

เป้าหมายการวิจัย : ยุทธศาสตร์วิจัยมุ่งแก้ไขปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการส่งออก เช่น ปัญหาสารเคมีตกค้าง หรือปนเปื้อนในผลผลิต ปัญหาแมลง หรือไขแมลงติดหรือปนเปื้อนไปกับผลผลิต

กลยุทธ์ที่ ๑ การวิจัยวิธีการป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่เป็นอุปสรรคในการส่งออก เช่น เพลี้ยไฟในกล้วยไม้

กลยุทธ์ที่ ๒ การวิจัยเพื่อการบริหารศัตรูพืช โดยเน้นมาตรฐานความปลอดภัยจากสารเคมี

๖. ปัจจัยแห่งความสำเร็จของยุทธศาสตร์การวิจัย

๑. รัฐบาลให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาและพัฒนาการวิจัยด้านพืชสวน (ไม้ผล พืชผัก ไม้ดอกไม้ประดับ) อย่างจริงจัง รวมถึงการจัดสรรงบประมาณเพื่อการวิจัยอย่างเพียงพอและเหมาะสม

๒. หน่วยงานบริหารงานวิจัยมีการบริหารงบประมาณเพื่อการวิจัยด้านพืชสวน (ไม้ผล พืชผัก ไม้ดอกไม้ประดับ) อย่างมีเอกภาพและมีประสิทธิภาพ

๓. หน่วยงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีการประสานความร่วมมือบูรณาการการดำเนินการวิจัยภายใต้ยุทธศาสตร์การวิจัยเดียวกันอย่างเข้มแข็งและต่อเนื่อง

๔. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาและพัฒนาด้านพืชสวน (ไม้ผล พืชผัก ไม้ดอกไม้ประดับ) มีการประสานความร่วมมือนำผลงานวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหา และพัฒนาอย่างจริงจัง